

Aleksander LAVRENČIČ*

ARHIVSKI AVTOMAT- PRIPOMOČEK ZA DOLOČANJE ROKOV HRANJENJA IN ZA ARHIVIRANJE V PRIHODNOSTI

Izvleček:

Javni zavod RTV Slovenija je zakonsko dolžan pripraviti klasifikacijski načrt z oznako rokov hranjenja za dokumentarno gradivo, ki nastaja pri poslovanju zavoda. Ustrezno rešitev smo poiskali za vse vrste gradiva, ki nastaja pri poslovanju zavoda - od poslovne dokumentacije do prispevkov na spletu. Klasifikacija televizijskega gradiva je pripravljena v skladu z navodili Arhiva Republike Slovenije in navodili Mednarodne zveze televizijskih arhivov. Pri pripravi referata pa se je avtor preizkušal tudi v zamislih, ki na prvi pogled mejijo na znanstveno fantastiko.

Ključne besede:

avdiovizualni arhivi, RTV Slovenija, klasifikacija

Abstract:

Archive's Player- An Instrument for Managing Retention Periods for Archives in the Future

Radio-television Slovenia - a public service broadcaster - is required by the law to prepare a classification plan with retention periods for its records. RTV Slovenia found an appropriate solution for all types of records - from business documents to television contributions online. Classification of television materials is prepared in accordance with the guidelines of the Archives of the Republic of Slovenia and instructions of the International Federation of Television Archives. This paper is oriented into the future; the author tries to explain some ideas at the edge of science fiction.

Key words:

audiovisual archives, RTV Slovenia, classification

1 UVOD

»Če so pravila fiksna, zakaj ne bi mogel odločati stroj? Pri pravilih ne rabiš razmišljanja, ampak samo refleks.« Tako se je vprašal Bud v Vonnegutovem romanu, kjer je pisatelj razmišljal o družbi, odvisni od strojev (Vonnegut, 2014, str. 98). Ta družba se je razvila iz potreb po delovni sili v času druge svetovne vojne. Ker je bila delovna sila na bojiščih, so ljudi nadomestili stroji. Ljudje, ki so nekoč imeli občutek, da so pomembni, so bili odrinjeni v ozadje, v enote korpusa za popravila, recikliranje in lopatanje, ali pa izrinjeni med prejemnike državne pomoči. Danes v resničnem življenju človeško delovno silo vedno bolj nadomeščajo računalniki, mi pa še ne vemo, do kam lahko ti moderni stroji posežejo v naše življenje.

Mogoče je to povezano z nagonom za preživetje, toda pravil že od nekdaj ne maram, ker me omejujejo. Hkrati pa hitro spoznam, da sem od njih odvisen, saj mi zagotavljajo varnost. Varnost mi zagotavljajo tudi pri odločanju. Ali lahko tehtam med

* Aleksander Lavrenčič, dokumentalist raziskovalec, Oddelek za arhiviranje in dokumentacijo TV Slovenija, Kolodvorska 2, 1550 Ljubljana, Slovenija, kontakt: aleksander.lavrencic@rtvslo.si.

dvema možnostma? Koliko sem lahko uspešen pri ocenjevanju prefinjenih podrobnosti? Ne smem soditi, da ne bom sojen, saj nisem sodnik, sem le arhivist. Ali sem torej dovolj usposobljen za odločanje? Dvomim, dvom pa povečuje še množica tistih, ki se vsakodnevno vmešavajo v moje delo in ne poznajo niti osnovnih pravil. Zaradi tega dobim občutek, da sem očitno odveč, mogoče bi se bolje odrezal programiran stroj. Slednji ima namreč za delodajalca tisto odlično lastnost, da ne razmišlja in da vedno deluje v skladu s podatki, s katerimi so ga napolnili. Na ta način se slepo podredi gospodarju. Moje prekletstvo pa tiči v razmišljanju, ki me vedno spravi v navzkriž z večino. Konflikt je še toliko večji, ker večina ni usposobljena za delo in trmoglavijo po svoje ter udarja mimo pravil in po napačni logiki. Sicer pa bi lahko tudi delal brez razmišljanja, preprosto po povzetku pravil, nalepljenih na steno.

2 KLASIFIKACIJSKI NAČRT Z OZNAKAMI ROKOV HRANJENJA ZA RTV SLOVENIJA

Javni zavod RTV Slovenija je zakonsko dolžan pripraviti klasifikacijski načrt z oznakami rokov hranjenja za dokumentarno gradivo, ki nastaja pri poslovanju zavoda. Ustrezno rešitev mora poiskati za vse vrste gradiva, ki nastaja pri poslovanju zavoda - od poslovne dokumentacije do prispevkov na spletu. Klasifikacija televizijskega gradiva mora biti pripravljena v skladu z navodili Arhiva Republike Slovenije in navodili Mednarodne zveze televizijskih arhivov.

Model klasifikacijskega načrta za razvrščanje dokumentacije podjetij in zavodov z roki hranjenja, ki ga je izdelal dr. Vladimir Žumer (Žumer, 2013), smo morali v skupini, kamor smo uvrstili gradivo, ki je specifično za RTV-organizacijo, prilagoditi radiotelevizijskim zahtevam za selekcijo in arhiviranje gradiva. O tem smo govorili že na lanskem posvetovanju (Lavrenčič, 2014). Prav tako smo lani že predstavili tudi navodila Mednarodne zveze televizijskih arhivov (Nilsson, 1998), nismo pa še predstavili rešitve, ki smo jo razvili za arhiviranje gradiva sodobne radiotelevizijske ustanove. Klasifikacijski načrt z oznakami rokov hranjenja za RTV Slovenija smo sestavili iz več sestavnih delov. Sestavni deli celotnega klasifikacijskega načrta so: Model klasifikacijskega načrta za razvrščanje dokumentacije podjetij in zavodov z roki hranjenja, Navodila in priporočila FIAT/IFTA, ki določajo, katero dokumentarno gradivo lahko selekcioniramo po rokih hranjenja in katero ima lastnosti arhivskega gradiva oziroma dokumentarnega gradiva s trajnim rokom hranjenja, Klasifikacijski načrt za razvrščanje gradiva v televizijskem arhivu po vsebini in Seznam oddaj po programsko-produkcijskem načrtu za tekoče leto. Klasifikacijski načrt bo na ta način vključen tudi v Notranja pravila za arhiviranje RTV Slovenija, le-te moramo pripraviti v prvi polovici tega leta. Kot smo na lanskem posvetovanju že omenili, nismo pa še zapisali, je klasifikacija za dejavnost RTV Slovenija prilagojena tudi drugim poklicem, ki se v bolj zapletenem sistemu ne bi znašli. Zato je vedno na prvem mestu rok hranjenja, temu podrejeni pa so opisi:

8 - specifična dejavnost podjetja/zavoda - produkcija RTV

80001 - dokumentarno gradivo, ki ga hranimo en dan

80002 - dokumentarno gradivo, ki ga hranimo dva dni

80003 - dokumentarno gradivo, ki ga hranimo tri dni

80007 - dokumentarno gradivo, ki ga hranimo teden dni

80015 - dokumentarno gradivo, ki ga hranimo petnajst dni

(v vse omenjene kategorije sodi delovno gradivo za pripravo dnevnoinformativnih prispevkov in kopije gradiva, ki so bile prenesene na produkcijski strežnik za potrebe montaže prispevkov)

801 - dokumentarno gradivo, ki ga hranimo mesec dni

803 - dokumentarno gradivo, ki ga hranimo 3 mesece

806 - dokumentarno gradivo, hranimo 6 mesecev

(v vse zgoraj omenjene kategorije sodi delovno gradivo za pripravo prispevkov za daljše oddaje, gradivo, ki sodi v osnutek pripravljanja oddaj, in kopije gradiva, ki so bile prenesene na postprodukcijski strežnik za potrebe montaže prispevkov)

81 - dokumentarno gradivo, hranimo eno leto

83 - dokumentarno gradivo, hranimo tri leta

85 - dokumentarno gradivo, hranimo pet let

(v vse zgoraj omenjene kategorije sodi delovno gradivo za pripravo vseh prispevkov RTV Slovenija, ki vsebuje posnetke, ki imajo večjo vrednost za izdelavo novih oddaj oziroma jih lahko uporabimo kot odlomke v drugih oddajah, njihova visoka vrednost za uporabo traja vsaj pet let; enako velja za kopije oddaj ali odlomkov oddaj, ki so bile za potrebe pripravljanja oddaj presnete s starih nosilcev, kopije oddaj ali odlomkov oddaj iz drugih arhivov in za kopije tujih oddaj, za katere ima RTV še pogodbo o predvajanju)

86 - prosta šifra

87 - prosta šifra

88 - dokumentarno gradivo - trajni rok hranjenja

(v to kategorijo sodi vse gradivo, ki ima trajni pomen za izdelavo oddaj RTV Slovenija, nima pa lastnosti arhivskega gradiva (delovno gradivo za pripravljanje oddaj, kopije oddaj, kopije s podnapisi ali prevodi v tuje jezike, skrajšane različice izvirnikov)

89 - arhivsko gradivo (dokumentarno gradivo, ki je nastalo pri poslovanju RTV Slovenija in ima trajen pomen za zgodovino, druge znanosti in kulturo ali trajen pomen za pravni interes pravnih in fizičnih oseb)

Pri tej preprosti rešitvi je pomembno, da določimo, kaj hraniti pod znakom 89, nato pa uporabimo enak postopek tudi za ostale klasifikacijske znake. Računalniški program, ki nam pomaga upravljati z gradivom, mora upravljavce iz arhiva pravočasno obvestiti o izteku rokov in jih vprašati, kaj storiti z gradivom.

3 ARHIVSKI AVTOMAT

Kako deluje arhivski avtomat¹ in ali si ga lahko privoščimo?

Zaenkrat arhivski avtomat ne obstaja, moramo si ga še izmisliti oziroma si ga bodo za nas izmislili inženirji. Če hočemo dobiti uspešen arhivski avtomat, moramo najprej stopiti prek meje medsebojnega razumevanja. Za to so namenjena notranja pravila in Enotne tehnološke zahteve (ETZ-ji). Mogoče delujejo na prvi pogled kot nepotrebna birokratska zahteva, toda ETZ-ji in notranja pravila so zelo pomembna na relaciji razumevanja arhivist - informatik. Iz preciznih informacij, ki jih najdemo v teh dveh dokumentih, lahko informatiki sploh zaznajo, kakšne so potrebe arhivistov. Lahko celo rečemo, da te potrebe začutijo. Od te točke naprej je še dolga pot, toda pomembno je, da je bil napravljen prvi korak. Zelo pomembno je tudi, da se arhivisti sami začnemo zavedati, da ETZ-ji niso E. T.-ji (vesoljska bitja, ki so k nam prišla z enim samim hudobnim namenom).

Toda arhivski avtomat lahko zaživi le, če ga najprej napolnimo s podatki. Podatki morajo biti razumljivi, saj ne sme priti do napake v razumevanju med arhivistom in avtomatom. Poglejmo si, kako bi izgledala napolnitev avtomata s podatki o rokih hranjenja dokumentarnega gradiva za arhiv radiotelevizijske hiše.

Začnemo s prvim klasifikacijskim znakom - osmico. Številka osem nam predstavlja gradivo, ki je specifično za RTV-organizacijo. Osmici dodamo devetico in tako dobimo najvišjo možno vrednost: 89. Ker je to najvišja vrednost, jo dodelimo gradivu, ki ima značilnosti arhivskega gradiva.

Drugo najvišjo klasifikacijsko oznako dobi dokumentarno gradivo s trajnim rokom hranjenja: 88. Oznaka je zelo primerna, ker z njeno pomočjo preprosto razložimo osebam, ki upravljajo s tem gradivom, koliko časa ga moramo hraniti: znak 8 predstavlja v vodoravni legi splošno uveljavljen simbol za neskončnost. Dvakrat 8 torej pomeni trajno in tudi na to gradivo se ne sme nihče spraviti z brisanjem.

Oznake 85, 83 in 81 so preproste oznake, ki nam pomenijo leta, oznake 806, 803 in 801 pa mesece. K temu smo dodali še dneve, ki so bili potrebni za določanje rokov hranjenja na produkcijskih strežnikih: 80015, 80007, 80003, 80002 in 80001. V zadnjih primerih gre za kopije gradiva, ki so se na strežnik za urejanje in montažo prekopirale iz trajnega arhiva.

Arhivski avtomat pa ne bi bil avtomat, če ne bi olajšal dela. Ničesar nismo storili, če nas program ne obvesti, ko se bliža iztekanje roka hranjenja določenemu gradivu. Vzemimo na primer delovno gradivo, ki smo ga posneli za novoletno oddajo in ga postavili na strežnik v začetku septembra. Avtomat nas v začetku decembra opozori, da se je iztekel rok hranjenja, in nas vpraša, ali želimo delovno gradivo zbrisati. Ker je do konca leta in predvajanja oddaje še skoraj en mesec, bi omenjeno gradivo lahko še uporabili, tudi če je že zmontirana in pripravljena za predvajanje, zato bi v tem primeru podaljšali rok hranjenja še za en mesec. V primeru, da bi postavili delovno gradivo na strežnik desetega oktobra, bi nas avtomat vprašal v januarju, ali želimo delovno gradivo zbrisati. Tudi tu lahko razmislimo, ali bomo omenjeno gradivo še potrebovali. Novo leto je minilo, pripravljamo se na nove oddaje in sklenemo, da bomo

---

¹ Poimenovan po naslovu Vonnegutovega dela *Klavirski avtomat*. Klavirski avtomat je bil tako imenovan, ker so bili vsepovsod prisotni avtomati, zato je beseda »klavirski« bistveno ločila omenjeni avtomat od ostalih. Temu ustrezno uporabljam tudi naziv v angleščini, ki se z izrazom »Archive's player« bolj približa izvirniku, kot bi se z izrazom »Archive's machine«.

gradivo brisali. Seveda se morajo tudi v tem primeru upravljavci gradiva na produkcijskih strežnikih posvetovati z uredništvu in avtorji oddaje ter z arhivom.

Nekatero delovno gradivo lahko uporabljamo več let. Glede na pogostnost uporabe in postopno zastaranost so potrebe po delovnem gradivu tako imenovanih vedno uporabnih posnetkov logične. Delovno gradivo, ki ga uporabljamo za ilustracijo prispevkov, po nekaj letih zastara. Pripravno je, da hranimo večje količine gradiva do enega leta starosti, nato pa to gradivo selekcioniramo po treh ali petih letih. Po petih letih se dokončno odločimo, kaj iz tega gradiva bomo odbrali za uporabo v prihodnosti. Tudi tu se ravnamo po navodilih in priporočilih FIAT/IFTA.

3.1 Delovanje arhivskega avtomata

Problemi, ki nastanejo pri iskanju primernih posnetkov, so včasih kar zabavni. Vzemimo na primer zunanost stavb, v katerih so nastanjeni sedeži ministrstev. Zunanost stavbe se ne spreminja velikokrat, vsaj v zadnjem času celo prednjačijo spremembe napisov na tablah. Posnetki tabel iz arhiva postanejo ob vladnih reformah ali pa tudi ob povsem logičnih zamenjavah imen, kot je sprememba iz Ministrstva za zdravstvo v Ministrstvo za zdravje, neuporabni za ilustriranje aktualnih dogodkov. Seveda pa moramo biti pri zunanosti stavb previdni tudi zaradi drevja, ki bi se po Murphyjevem zakonu pojavilo v bližini stavb. Drevesni listi so zelo koristni za življenje na Zemlji, na televizijskem posnetku pa znajo biti prav izdajalski.

Na letne čase in na vreme moramo biti pozorni tudi takrat, ko prikažemo vsakodnevno dogajanje na ulici. Pri posnetkih moramo biti pozorni na obleke, na dolge ali kratke rokave, plašče, pokrivala in druge podrobnosti. Pozimi izbiramo navadno med tremi osnovnimi posnetki: vreme je sončno, dežuje ali sneži (prišteli bi lahko še meglo, veter in druge podrobnosti), v ostalih letnih časih pa imamo to srečo, da izbiramo v glavnem med dežjem in suhim vremenom. Glede na temperature lahko pričakujemo podobne obleke pri peščih pozno jeseni in zgodaj spomladi; vedno pa nas lahko preseneti izdajalsko drevje z rumenimi listi ali golimi vejami.

Toda tudi z drevjem bi znali opraviti arhivski avtomati v prihodnosti. Samo pogledjmo, kakšne čudeže lahko s pomočjo algoritmov ustvarijo v filmskem svetu. Ponosni smo lahko tudi na dosežke slovenskih strokovnjakov. V Sobotni prilogi Dela je Lenart J. Kučič predstavil matematika in računalničarja Jerneja Barbiča. Slednji je odraščal v mali vasici blizu Mosta na Soči in že v otroštvu rad opazoval drevesa, saj ga je privlačilo njihovo gibanje v vetru, upogibanje krošenj in migotanje listov. Med študijem je spoznal, da je gibanje celotnega drevesa zelo kompleksno. Vsaka veja in list se gibljeta drugače, njihovo premikanje je odvisno od vetra, terena in vpliva vsakega sosednjega lista. Gibanje je kaotično, toda hkrati mora upoštevati fizikalne zakone. Pri starejših animacijah je hitro opazil robotski vzorec in nepravilno gibanje, ki daje videz nenaravnosti, zato je izboljšal svoje modele in jih predstavil na srečanju računalniških grafikov Siggraph 2011. Po predstavitvi sta ga dva inženirja iz podjetja, ki je razvijalo posebne učinke za film *Hobit*, povabila na Novo Zelandijo (Kučič, 2014, Težko /.../).

Prepričali smo se, da je problem z drevesnim listjem že rešljiv. In ko bomo znali spremeniti barvo in velikost listja, bomo zlahka spreminjali tudi vreme na posnetkih. Očitno je, da nas bo čakalo še kar nekaj zabavnih posegov. Seveda pri teh posegih ne

bomo smeli prekršiti osnovnih etičnih pravil, vsi spremenjeni posnetki bodo morali biti ustrezno označeni.²

Mogoče je že čas, da se malo pozabavamo s preprostim primerom:

- Iz uredništva so naročili posnetek ljudi na ulici za poživitev dnevnoinformativnega prispevka.
- V arhivu hranimo posnetek določenega kraja, vendar v lepem vremenu.
- Potrebujemo dovolj matematičnega in računalniškega znanja ter arhivski avtomat.
- Arhivski avtomat nam omogoča, da dodamo dež, ker je tega dne deževalo.
- Ljudem na ulici dodamo dežnike, moškim temnejše, ženskam pisane in v živahnih barvah.
- Če želimo naravnejšo sliko, moramo kakšnemu moškemu podtakniti dežnik živahnih barv in tudi kakšni ženski moški dežnik.
- Še bolj bomo prepričljivi, če bomo pomislili tudi na ljudi brez dežnikov.
- Ti se navadno gibljejo hitreje, ne smejo se gibati prepočasi, drugače bi pozorni opazovalci opazili nenaravno gibanje.
- Njihovo gibanje zato pospešimo z algoritmom.
- Ne pozabimo pa, da med dežjem naletimo na ulici tudi na ljudi, ki se jim nikamor ne mudi.
- Spet moramo poseči po posebnem algoritmu ... Tem posebnežem dodamo v roke novo številko Arhivov.

Kdor je prepričan, da je vse to le stvar znanstvene fantastike, lahko pogleda na norveško spletno stran www.sitsim.no. Tu najde čudovite simulacije krajev iz antičnih časov. Zaenkrat so te simulacije podane samo z animacijami.³

Na spletni strani <http://interactive.guim.co.uk/embed/2014/apr/image-opacity-slider-master/index.html?ww2-dday> pa najdemo prekrasne primerjave fotografij iz sodobnosti in fotografij iz leta 1944. Do povezave fotografij v filmsko gibanje nas torej loči samo še nekaj korakov.

4 ZAKLJUČEK

Uporaba takšnih orodij v prihodnosti bo bistveno pocenila stroške dela. Seveda pa se takoj pojavi tudi občutek strahu, da bo uporaba takšnih orodij zamenjala ljudi. Jernej Barbič dvomi, da bi bilo mogoče zamenjati človeka z računalnikom, in pravi, da bi bilo treba razvoj nameniti predvsem spodbujanju človeške ustvarjalnosti (Kučić, 2014, Težko /.../, str. 19). Tudi delo za video in filmsko industrijo ni glavni namen razvoja teh orodij, računalniški modeli z animacijo arhivskih posnetkov bodo zelo koristni pri reševanju naravne in kulturne dediščine, izboljšanju prometnih povezav in prometne varnosti, reševanju ob naravnih nesrečah itd. O prihodnosti in uporabi novih informacijskih orodij je razmišljal Lenart J. Kučić tudi v Pomislekih (Kučić, 2014, Konkurenca/.../). S pomočjo informacijskih orodij se bomo znebili večine duhamornih,

---

² *Skušnja nas ne sme zavesti v spreminjanje preteklosti. Če spremenimo preteklost, potem spremenimo sedanost in prihodnost. Popotnik po času Billy Pilgrim ni mogel spreminjati preteklosti, sedanosti in prihodnosti (Vonnegut, 1997, str. 54).*

³ *Spletno stran je na konferenci EUscreenXL v Rimu predstavil Gunnar Liestoel, profesor na Oddelku za medije in komunikacije Univerze v Oslu.*

nepotrebnih in garaških opravil ter se posvetili odnosom, ustvarjanju, osebni rasti in življenjskim radostim. Z odgovorno rabo informacijskih strojev bomo povečali učinkovitost organizacij, izboljšali izrabo omejenih naravnih virov in omogočili bolj razsvetljeno politično odločanje. Posvari pa nas pred kratkovidno izkoriščevalsko miselnostjo, na katero je opozoril že eden izmed začetnikov umetne inteligence in oče kibernetike Norbert Wiener, ki je leta 1948 v knjigi *Cybernetics* zapisal, da učečim se strojem sicer lahko naložimo vsa neprijetna, naporna, nevarna in celo suženjska človeška opravila, vendar jim bomo s tem nujno določili vlogo novodobnih sužnjev - neskončno izkoriščanih garačev brez delavskih pravic, dopusta ali minimalne plače. Moramo vedeti, da Wienerja niso skrbele pravice strojev, ampak je iz zgodovine industrijske revolucije sklepal, da bodo na svobodnem in konkurenčnem kapitalističnem trgu tudi človeške delavce prisilili v tekmo s pametnimi stroji, ki jih upravljajo matematični algoritmi (Kučić, 2014, *Konkurenca*). Kučić opozarja na to, da so se te napovedi tudi dejansko uresničile v Amazonovih distribucijskih središčih, kjer so nezavarovani in slabo plačani delavci kot človeški roboti neumorno izpolnjevali navodila računalniških nadzornikov. Varovalka, ki bi preprečila razčlovečenje dela, je po njegovem mnenju učinkovita protisuženjska politika, le-ta človeku omogoči preživetje tudi takrat, ko izgubi tekmo z učinkovitejšim strojem. Ta varovalka je ideja o univerzalnem temeljnem dohodku - enotnem znesku, ki ga družba nameni vsakemu članu ne glede na starost, premoženje in zaposlitveni status (Kučić, 2014, *Konkurenca*). Zanimivo je, da v svojem delu Vonnegut najbolj biča ravno ta ukrep. Ob tem moramo opozoriti tudi na dejstvo, da je bil Kurt Vonnegut po krivici označen kot pisatelj znanstvene fantastike, to se pravi manjvredne literature v očeh literarnih kritikov. V Klavirskem avtomatu ni snovi znanstvene fantastike, roman je klasično družbeno kritično delo. Kurt Vonnegut je bil tudi prvi, ki je opozoril na to, da je Wordov urejevalnik besedil oropal znanja njegovo dolgoletno tajnico. Postala je odvečna, kot je postal odvečen Ned Lud v času industrijske revolucije. Njene veščine je zamenjal računalnik. Tudi moje znanje strojepisja s slepim tipkanjem je pristalo na vrednosti počenega groša, po enakem toboganu pa mu sledi tudi moje znanje arhivistike. Zamenjal me bo arhivski avtomat. Časi se pospešeno spreminjajo, prihaja generacija, ki odrašča v svetu hipnih informacij in takojšnjega zadovoljstva. Vse, kar potrebujejo, sta Facebook in Youtube (Jaklič, 2014). Generacija »All you need is love« odhaja v pokoj, mene pa z vso generacijo znanstveniki tako ali tako tlačijo med generacijo »zabušantov«. Mogoče sem pa zgolj zato tako poln cinizma, čeprav je ravno na nas padlo glavno breme stabilizacije, demokratizacije, denacionalizacije, tranzicije, recesije, globalizacije, konsolidacije, balonizacije, dehumanizacije in na koncu očitno še digitalizacije. Ko pa se zresnim in opustim cinizem ter preveč razpravljanja, moram priznati, da me bolj od vsega tega skrbi sosednji članek na prvi strani časopisa, ki govori o bankrotu mestne občine. Zmanjkalo je denarja za vse občinske programe na področju kulture, šolstva, sociale. Ni denarja za socialno kuhinjo, materinski dom, varno hišo, letovanje otrok, enkratno socialno pomoč, financiranje nevladnih organizacij, javna dela in sofinanciranje vrtcev...

Torej, če se od časopisov vrnemo k arhivom, lahko zaključimo, da bodo inženirji skrbeli za arhivske avtomate, ne moremo pa se izogniti vprašanju, kaj bomo počeli arhivisti in arhivarji. Na podobno vprašanje je sicer že leta 1952 odgovoril Kurt Vonnegut v dialogu med Paulom Proteusom in častitim Jamesom Lasherjem:

»In kaj dandanes počne antropolog?« je vprašal Paul.

»Isto kot odvečni duhovnik - postane družbeno breme, nadloga, morda celo pijandura ali birokrat.« (Vonnegut, 2014, str. 112).

Odgovor na vprašanje, kaj bomo počeli arhivisti in arhivarji, dobimo, če besedo antropolog zamenjamo z besedo arhivist oziroma arhivar. Preostane nam še to, da bomo še vedno verjeli v napredek in reševanje vseh problemov z digitalizacijo ter bomo pozabili na večšine, ki smo jih obvladali. Na koncu bomo postali brivci, primerni le še za striženje in britje, čeprav so včasih uspešno nadomeščali zdravnike in bili celo predniki kirurgije. Mogoče pa bomo tudi za to prikrajšani in se bomo spominjali našega znanja kot odpuščeni sprevodniki, ki na nočnih vlakih zase naštevajo postaje.

»Stari odpuščeni sprevodnik je izginil v constablevillsko noč in Paul se je zamislil nad tem, kako goreče večina Američanov veruje v mehanizacijo, čeprav jim je ta skoraj uničila življenje. Sprevodnik se, kot toliko drugih, ni pritoževal nad tem, kako nepravilno je jemati delo ljudem in ga dajati strojem, temveč nad tem, da stroji še zdaleč ne opravijo toliko človeškega dela, kolikor bi ga lahko, če bi jih do tega pripravili dobri načrtovalci.« (Vonnegut, 2014, str. 292).

Na koncu se bom znašel, takole v poznih srednjih letih, spuščen z verige v povsem izropani, bankrotirani državi, katere premoženje so prodali tujcem, v državi, preplavljeni z neobzdranimi nadlogami in praznoverjem in nepismenostjo in hipnotično TV⁴, skoraj brez vsakršnih zdravstvenih uslug za reveže (Vonnegut, 1994, str. 93). Takrat se bom vprašal: kam iti in kaj storiti?

VIRI IN LITERATURA:

- June 1944, Click or drag to view the image then and now. Pridobljeno 7. 12. 2014 s spletne strani: <http://interactive.guim.co.uk/embed/2014/apr/image-opacity-slider-master/index.html?ww2-dday>.
- Jaklič, T. (2014, 6. december). *Pozor, generacija Z! Delo*, str. 1.
- Kučič, J. L. (2014, 9. avgust). *Konkurenca med sužnji. Delo, Sobotna priloga*, str. 32.
- Kučič, J. L. (2014, 6. september). Težko bi se zaljubil v obraz, ki upravlja čustveni algoritem. Intervju z Jernejem Barbičem. *Delo, Sobotna priloga*, str. 16-19.
- Lavrenčič, A. (2014). Poskus zgodovine Kranjske ali poskus uvedbe modela klasifikacijskega načrta za razvrščanje dokumentacije z roki hranjenja v javnem zavodu RTV Slovenija. V Gostenčnik, N. (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja: 13. zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radencih 2.-4. april 2014* (str. 137-150). Maribor: Pokrajinski arhiv.
- Nilsson, L. (1998). *Recommended Standards and Procedures for Selection and Preservation of Television Programme Material*. FIAT/IFTA Programming & Production Commission.
- Vonnegut K. (1999). *Časotresk*, prevedel Bogdan Gradišnik. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Vonnegut K. (1994). *Hokus pokus*, prevedla Staša Grahek. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Vonnegut, K. (1997). *Klavnica pet ali Otroška križarska vojna: dolžnostni ples s smrtjo* (Slaughterhouse Five, 1969), prevedel Branko Gradišnik. Ljubljana: Mladinska knjiga.

⁴ Na zalogi imamo sicer še kar nekaj citatov iz opusa Kurta Vonneguta, toda končajmo s citatoma, ki nam odstirata pogled v bližnjo prihodnost države in njenega javnega zavoda: »Ko je hudobna sestra zrasla v mladenko, je z usekanci snovala načrte za televizijske kamere, oddajnike in sprejemnike. Potem je od svoje silno bogate mami dobila denar za izdelavo in prodajo teh satanskih naprav, zaradi katerih je postala domišljija odveč. Mahoma so se priljubile, saj so bile oddaje tako privlačne in ti ob njih ni bilo treba misliti.

Zaslужila je veliko, resnično vseč pa ji je bilo, da sta se njeni sestri začeli počutiti kot nekaj, kar je privlekla mačka. Mladi Bubujci niso več videli smisla v razvijanju domišljije, saj jim je bilo treba samo pritisniti na gumb, in že so gledali vse mogoče plehko sranje. Včasih so ošinili potiskano stran ali sliko in se vprašali, kako se more sploh kdo naslajati ob gledanju tako preprostih in mrtvih reči.« (Vonnegut, 1999, str. 29). »Novi rodovi so odraščali brez domišljije. Slo po begu pred dolgčasom so si lepo tešili z vsem tistim klumpom, ki jim ga je prodajala Nimnim. Zakaj pa ne? Saj je vse en hudir« (Vonnegut, 1999, str. 30).

- Vonnegut, K. (2014). *Klavirski avtomat* (Piano Player, 1952, 1980), prevedla Ana Barič Moder. Ljubljana: Založba Sanje.
- *Situated Simulations*. Pridobljeno 7. 12. 2014 s spletne strani: <http://www.sitsim.no>.
- Žumer, V. (2013). Klasifikacijski načrti za razvrščanje dokumentacije z roki hranjenja v Sloveniji. V Gostenčnik, N. (ur.), *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja: 12. zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radencih 10.-12. april 2013* (str. 353-368). Maribor: Pokrajinski arhiv.

SUMMARY

Aleksander LAVRENČIČ*

ARCHIVE'S PLAYER - AN INSTRUMENT FOR MANAGING RETENTION PERIODS FOR ARCHIVES IN THE FUTURE

Radio-television Slovenia - a public service broadcaster - is required by the law to prepare a classification plan with retention periods for its records. RTV Slovenia found an appropriate solution for all types of records - from business documents to television contributions online. Classification of television materials is prepared in accordance with guidelines of the Archives of the Republic of Slovenia and instructions of the International Federation of Television Archives.

According to all these instructions, recommendations and guidelines, the template for the classification scheme of radio-television materials is as follows:

- 8 - The specific activity of the company/institution.
- 80001 - Work materials, copies on the production servers kept for daily use - only one day.
- 80002 - Work materials, copies on the production servers kept for daily use - from one to two days until the article or news is published.
- 80003 - Work materials, copies on the production servers kept for daily use - three days until the article or news is published.
- 80007 - Work materials, copies on the production servers kept for one week - until the article or news is published.
- 80015 - Work materials, copies on the production servers, kept for two weeks - until the article or news is published.
- 801 - Work materials, copies of originals, copies for outside users, copies of work materials from the outside origins that should be kept one month.
- 803 - Work materials, copies of originals that should be kept three months.
- 805 - Work materials, copies of originals that should be kept five months.
- 806 - Work materials, copies of originals that should be kept six months.
- 81 - Work materials, copies of originals that should be kept one year.

---

* Aleksander Lavrenčič, documentalist researcher, Department for Archiving and Documentation TV Slovenija, Kolodvorska 2, 1550 Ljubljana, Slovenia, contact: aleksander.lavrencic@rtvslo.si.

- 83 - Work materials, copies of originals that should be kept three years.
- 85 - Work materials, copies of originals that should be kept five years.
- 86 - Free code
- 87 - Free code
- 88 - Records (Actuality material, work materials with long term production values)
- 89 - Archives (masters, originals, transmission programmes; actuality material of historic interest in all fields; actuality material as a record of a place, an object or a natural phenomenon; interview material of historic importance; interview material indicative of opinions or attitudes of the time; fictional and entertainment material of artistic interest; fictional and entertainment material illustrative of social history; any material, including commercial and presentational, illustrative of the development of radio-television practices and techniques; multimedia centre production; orchestra and music production; materials selected by the genres: news, news analysis and comment, current affairs, documentaries, topical magazines and discussions, entertainment programmes, game shows and quizzes, children's programmes, sports, which are treated as materials with historical and cultural values.

The second part of this paper is oriented into the future; the author tries to explain some ideas at the edge of science fiction. He brings us a solution on how to work in news programme. These solutions have the potential to be used as innovated materials for making movies in the future.